

Krúdy Gyula már az írói hírnév birtokában kényszerül párbajra egy pökhendi, kötekedő katonatiszttel. Az író, akárcsak hajdanvolt ifjúságukért, régmúlt szerelmek emlékéért bánatosan lelkesedő hősei, szívesen bolyongott a pesti éjszakában, gyakran feltűnt mulatóhelyeken, kiskocsmákban. Egy alkalommal népes asztaltársasághoz csatlakozott, ahol régi ismerősként üdvözölték. Csak egyetlen ember akadt, aki nem ismerte Krúdyt, Viktor Sztojanovits huszár kapitány. Csakhamar a népszerű íróra terelődött a figyelem, amit sértődötten vett tudomásul a nagyotmondásairól és borsos huszáranekdotáiról nevezetes kapitány. Az este folyamán több ízben is bele akart kötni az íróba, de barátainak sikerült őt lecsillapítaniuk.

Amikor hajnalban a társaság asztalt bontott és indult mindenki a maga útjára, Sztojanovits mindenkivel kezét fogott, csak Krúdyval nem. Hogy tetézzé a sértést, kihívóan vetette oda az írónak:

— Magával pedig nem fogok kezét!

Krúdy nem állta meg szó nélkül, felelősségre vonta a kapitányt. Erre az a kardjához kapott, de mielőtt használhatta volna, Krúdy kicsavarta a kezéből. Sztojanovits pisztolyt akart rántani, de nem volt rá ideje, mert Krúdy leütötte a kardmarkolattal.

Másnap a kapitány elküldte a segédeit Krúdyhoz, és kihívta párbajra. Krúdy megnevezte a segédeit. Papp Zoltán országgyűlési képviselőt és Kánitz Gézárt kérte fel ügye elintézésére. A segédek kardpárbajban egyeztek meg, szigorú feltételek mellett, nehéz lovassági kardokkal, bandázs használata nélkül, harc képtelenségig megvívott párbajban.

Szokatlanul hevesen támadtak egymásra az ellenfelek. A negyedik összecsapásnál Krúdy hatalmas erejű ríposztal szorongatta meg ellenfelét, majd a ritmusból kieső Sztojanovits homlokán egy gyors vágással mély sebet ejtett. A ka-

pitány arcát elöntötte a vér, mire a segédek közbeléptek, és a párbajt a harcképtelenség megállapításával megszüntették. A megleckézettett kapitány, ha Krúdy könyveit nem is olvasta, a kardját megismerte.

Ez a párbajkaland Krúdy tollán remekműű novellákban született újjá. „A hírlapíró és a halál” című novellában az író csöndes iróniával mond ítéletet kora párbajőrülete felett. Hőset, Széplaki Titusz hírlapírót halálra ítélte a Kaszinó igazgatósága, mert sértő cikket írt lapjában a Kaszinóról. A szekundánsok (a két segéd) az Orfeum kávéházban adnak leckét a hírlapírónak, hogy úriemberhez méltóan viselkedjék a párbaj alatt.

„A kávéház külső traktusa a hajnali órákban már elég néptelen volt. A színészek, lókupecék, kucséberék reményvesztetten elhallgattak. Csak Blau bácsi, egy öregember ült a sarokban, aki régi tőzsdejátékos módjára, mindig egy gazdag embert várt, akit a régi tőzsdejáték titkaiba itt beavathatna. Patti, a kártyabüvész, ugyancsak elődalgott hamis parókájával, százesztendősnak mondott életkorával és kéznél levő kártyacsomagjával. A gyorsírótanár tehát felhevültségében kimérhette a harminc lépést a kávéházban, amelyet stílétes botjára támaszkodva hangosan számolt.

— Egy, kettő... tizenhárom, huszonhárom... harminc, és most öt lépés avansz. Kérlek, Lóczi, vezényelj te — kiáltotta a púpos a kávéház túlsó sarkából.

A himlőhelyes valóban felemelkedett a poharak mellől, és Széplakit vállon ragadta.

— Gyere, megmutatom neked a helyedet — mondván, miután Széplakit egy bizonyos kockára állította a kávéház parkettjén —, itt megállsz, és a vezényszavakat várod. Első vezényszó: vigyázz! Második vezényszó: kész! Harmadszorra tízig olvasok, amely idő alatt el kell sütnöd a pisztolyodat, féloldalvást állva az ellenfelednek, hogy kevesebb célpontot adjál. Tehát, vigyázz, kész, egy-kettő-három...

Ekkor egy valódi pisztolydörrenés hasította ketté a halk muzikaszó kárpitját. A gyorsírótanár a kávéház túlsó oldalán állva, valóban előrántotta pisztolyát, és lőtt. Egy lámpa a csörömpölés hangjai mellett megszűnt élni. — Szoktatni

kell az ipsét a fegyverdörgéshez — mondta később Toronygombi, aki belesápadt a lövésbe.”